

ÇEVRE HUKUKU

Prof. Dr. H. Güzin ÜÇİŞİK

Prof. Dr. Hasan Fehim ÜÇİŞİK

YAYIN NU: 965

KÜLTÜR SERİSİ: 520

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-975-437-930-3

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 2013

2.BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul

Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Baskı ve Cilt: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TIC. LTD. ŞTİ.

Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE

Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul - 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.

Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Prof. Dr. Havva Güzin Üçışık, 04.10.1945 tarihinde Ankara'da doğmuştur. 1968 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirmiştir. 1976 yılında doktor, 1981 yılında doçent ve 1991 yılında profesör olmuştur. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanlığı yapmış, 2008 yılında emekli olmuştur. 2008-2011 yıllarında Beykent Üniversitesinde Hukuk Fakültesi Dekanı olarak, 2011-2018 yıllarında Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı ve Özel Hukuk Bölüm Başkanı olarak çalışmıştır. Halen İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde çalışmaktayken 2000-2004 yıllarında Türk Ticaret Kanunu Ön Tasarısı Komisyonunda ve 2004-2005 yıllarında Yapı Kredi Bankası Yönetim Kurulunda görev yapmıştır. Yayınlanan çalışmaları arasında, Medeni Hukuk Ders Notları (İstanbul 1980), Türk Hukukunda Kooperatiflerin Dış Denetimi (Doçentlik Tezi) (İstanbul 1980), Gelir Ortaklığı Senetleri (İstanbul 1989), Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt (Dr. Aydın Çelik ile birlikte) (Ankara 2013), Anonim Ortaklıklarda Finansal Tablolar, Yedek Akçeler ve Kar Dağıtımı (Dr. Aydın Çelik ile birlikte) (İstanbul 2018) bulunmaktadır.

Prof. Dr. Hasan Fehim Üçışık, 06.11.1943 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. 1964 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirmiştir. 1982 yılında doktor, 1983 yılında yardımcı doçent, 1986 yılında doçent ve 1992 yılında profesör olmuştur. Marmara Üniversitesinde İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalında çalıştığı dönemde Rektör Yardımcılığı, Hukuk Fakültesi Dekanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Başkanlığı ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcılığı da yapmış, 2001 yılında emekli olmuştur. 1992-1993 ve 2003-2005 yıllarında Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Koordinatörlüğünde kısmi statülü danışman olarak görev yapmış, bu görevi sırasında 3816 sayılı Yeşil Kart Kanunu ile diğer Sağlık Kanunları ve ilgili mevzuatın hazırlanmasında katkıda bulunmuştur. Ulusal Sağlık Kongrelerinde Sağlık Hukuku Komisyonu Başkanlığı yapmıştır. Spor Şuralarına katılmış, son Şurada Spor Hukuku Komisyonu Başkanlığını yürütmüştür. Çeşitli dönemlerde Kalkınma Planları hazırlıklarında Spor ve Sosyal Güvenlik alanlarındaki İhtisas Komisyonları ve Genel Sağlık Sigortası Alt Komisyonu çalışmalarına katılmıştır. 2008-2018 yıllarında Doğu Üniversitesinde öğretim üyesi ve iki dönem Hukuk Fakültesi Dekanı olarak çalışmıştır. Halen İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Yayınlanan çalışmaları arasında, Sporda Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 1999), Ülke Sorunları ve Çözüm Önerileri (2.basım, İstanbul 2000), Konut Sorunu ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2006), Asgari Ücret Tespitinde Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2011), Yükseköğretimde Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2011), Emekli Ayıklarında Adalet Sorunu ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2011), Anayasa Hukukunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri (2. Basım, İstanbul 2017), Eğitim Hukukunda Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2012), Ekonomi Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), Sosyal Yardımlarda Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), Kamu Yönetiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), Sağlık Hukuku Sorunları ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), Sosyal Güvenlikte Sorunlar ve

Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), Türkiye’de Asgari Ücrete Bakış (İstanbul 2013), Asgari Ücret Sorunları ve Yansımaları (İstanbul 2013), Sağlık Güvencesi Sorunları ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), İnsan Hakları Sorunları ve Çözüm Önerileri (İstanbul 2013), İşçi Şirketleri Sorunu (İstanbul 2014), Vakıf Üniversiteleri Hukuku (İstanbul 2014), Spor Hukuku (İstanbul 2011), Sağlık Hukuku (4.basım, İstanbul 2017), Sosyal Güvenlik Hukuku (İstanbul 2015) ve Anayasa Hukuku (İstanbul 2019) bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	19
Birinci Baskının Önsözü.....	21
KISALTMALAR.....	23

BİRİNCİ KISIM ÇEVRE HUKUKUNDAKİ TEMEL DÜZENLEMELER, KAVRAMLAR, İLKELER BİRİNCİ BÖLÜM ÇEVRE HUKUKUNUN TEMEL DÜZENLEMELERİ

I- 1982 Anayasasının Çevre Hukukuyla İlgili Düzenlemeleri.....	29
II- Çevre Hukukundaki Temel Kanun Düzenlemeleri.....	30

İKİNCİ BÖLÜM ÇEVRE HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI

I- Çevre Kavramı.....	35
II- Çevre Hakkı.....	36
III- Çevre Zararı.....	38
1. Çevre Zararının Kapsamı.....	38
2. Çevre Zararının Çeşitleri.....	39
a) Dar Anlamda Çevre Zararı (Malvarlığı Zararları ve Şahsa İlişkin Zararlar).....	39
aa) Malvarlığı Zararları.....	39
b) Şahsa İlişkin Zararlar.....	40
c) Geniş Anlamda Çevre Zararı (Ekolojik Zarar).....	40
IV- Çevre Kirliliği.....	42
1. Çevre Kirliliğinin Tanımı.....	42
2. Çevre Kirliliğinin Mevzuatta Düzenlenme Biçimi.....	43
V- Kirleten.....	44
VI- Atık.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÇEVRE HUKUKUNUN İLKELERİ

I- Genel Olarak.....	49
II- Önleme İlkesi.....	49
III- İşbirliği İlkesi (Katılım İlkesi).....	53
IV- Neden Olma İlkesi (Kirleten Öder İlkesi).....	56

İKİNCİ KISIM
ÇEVRE KONUSUNDA YETKİLİ KURUM VE KURULUŞLAR
BİRİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

I- Genel Olarak	63
II- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Görev ve Yetkileri	64
III- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Başlıca Hizmet Birimleri ve Görevleri	66
1- Genel Olarak.....	66
2- Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri.....	66
3- Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri.....	67
4- Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	68
5- Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	69
6- Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri.....	70

İKİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE KONUSUNDA YETKİLİ DİĞER BAZI KURUM VE KURULUŞLAR

I- Genel Olarak	73
II- Çevre Hukukuyla İlgili Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları.....	73
1- Genel Olarak.....	73
2- Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulunun Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri.....	74
3- Yerel Politikalar Kurulunun Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	74
III- Sağlık Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri.....	75
1- Genel Olarak.....	75
2- Sağlık Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Birimleri ve Görevleri.....	76
IV- Tarım ve Orman Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	76
1- Genel Olarak.....	76
2- Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	77
3- Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri.....	78
4- Hayvancılık Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	78
5- Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	78
6- Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri.....	79
7- Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	79
8- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	79
9- Su Yönetimi Genel Müdürlüğünün Başlıca Görev ve Yetkileri	80
V- Kültür ve Turizm Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Görev ve Yetkileri	81
VI- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Görev ve Yetkileri.....	81
1- Genel Olarak.....	81
2- Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	83
3- Metroloji ve Sanayi Ürünleri Güvenliği Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	83
VII- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Görev ve Yetkileri.....	84
1- Genel Olarak.....	84
2- Ulaştırma Hizmetleri Düzenleme Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	84
3- Denizcilik Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri.....	85
4- Tersaneler ve Kıyı Yapıları Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	86

5- Haberleşme Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	87
VIII- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Görev ve Yetkileri	87
1- Genel Olarak.....	87
2- Enerji İşleri Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri.....	88
3- Nükleer Enerji ve Uluslararası Projeler Genel Müdürlüğünün Çevre Hukukuyla İlgili Görev ve Yetkileri.....	88
4- Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri.....	89
5- Tabii Kaynaklar Dairesi Başkanlığının Çevre Hukukuyla İlgili Başlıca Görev ve Yetkileri	89
IX- İl Özel İdarelerinin Çevre Hukukuyla İlgili Görevleri	90
X- Belediyelerin Çevre Hukukuyla İlgili Görevleri ve Çevre Temizlik Vergisi.....	90
1- Büyükşehir Belediyelerinin Görevleri.....	90
a) Genel Olarak.....	90
b) Büyükşehir Su ve Kanalizasyon İdarelerinin Çevre Hukukuyla İlgili Görevleri.....	91
2- Belediyelerin Çevre Hukukuyla İlgili Görevleri	92
3- Çevre Temizlik Vergisi	92

ÜÇÜNCÜ KISIM
ÇEVRE KANUNUNDA ÖNGÖRÜLEN GELİRLER VE TEŞVİKLER
BİRİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE KATKI PAYI VE DİĞER ÇEVRE GELİRLERİ

I- Genel Olarak	99
II- Çevre Katkı Payı.....	99
III- Diğer Çevre Gelirleri.....	100
IV- Çevre Gelirlerinin Tahsili ve Kullanımı.....	100

İKİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE KANUNUNDA ÖNGÖRÜLEN TEŞVİKLER

I- Genel Olarak	105
II- Teşvik Tedbirlerinin Uygulanma Esasları.....	105

DÖRDÜNCÜ KISIM
ÇEVREYLE İLGİLİ GENEL TEDBİR VE YASAKLAR
BİRİNCİ BÖLÜM
MEKÂNSAL PLANLAMA

I- Genel Olarak	113
II- Mekânsal Planların Yapılması ve Uygulanması	114
1- Genel Olarak.....	114
2- Planlama Esasları	118
3- Mekânsal Strateji Planlarına Dair Esaslar.....	119
4- Çevre Düzeni Planlarına Dair Esaslar.....	120
5- İmar Planlarına Dair Genel Esaslar	121
6- Koruma Amaçlı İmar Planlarına Dair Esaslar	122
7- Bütünlük Kısıt Alanları Planlarına Dair Esaslar	123

İKİNCİ BÖLÜM
YERLEŞİM MERKEZLERİYLE İLGİLİ GENEL TEDBİR VE YASAKLAR

I- Köylerle İlgili Çevre Koruma Tedbir ve Yasakları.....	127
II- Şehir ve Beldelerle İlgili Çevre Koruma Tedbir ve Yasakları.....	129
III- Binalarda Enerjinin Verimli Kullanılmasına Yönelik Tedbir ve Yükümlülükler	131

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇEŞİTLİ TABİAT ALANLARININ KORUNMASINA YÖNELİK TEDBİR VE YASAKLAR

I- Özel Çevre Koruma Bölgeleriyle İlgili Tedbir ve Yasaklar	137
II- Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve Turizm Merkezleriyle İlgili Tedbir ve Yasaklar.....	137
III- Belirli Park ve Alanlarla İlgili Tedbir ve Yasaklar.....	140
IV- Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunmasına Yönelik Tedbir ve Yasaklar	143
V- Ormanlarla İlgili Tedbir, Yasak ve Yükümlülükler	150
1. Genel Olarak	150
2. Ağaçlandırma İle İlgili Düzenlemeler.....	152
a) Orman Kanunundaki Düzenlemeler.....	152
b) Ağaçlandırma Yönetmeliğindeki Düzenlemeler.....	153
c) Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Hizmetlerine İlişkin Yönetmelikteki Düzenlemeler.....	155
3. Ormanlarla İlgili Yasaklar ve Müeyyideleri	158
VI- Meralarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	162

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SULAR, SULAK ALANLAR, DENİZ ORTAMI VE KIYILARLA İLGİLİ
TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	169
II- Sulak Alanlarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	179
III- Yerüstü Sularıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar	177
IV. Yeraltı Sularıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar	178
V. İçme ve Kullanma Sularıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar	180
1- İçme ve Kullanım Suyu Havzalarının Korunmasına Yönelik Tedbir ve Yasaklar	180
a) Genel Olarak.....	180
b) Yerüstü Suları İçin Koruma Esasları ve Koruma Alanları	181
aa) Genel Olarak	181
bb) Mutlak Koruma Alanı.....	183
cc) Kısa Mesafeli Koruma Alanı	184
çç) Orta Mesafeli Koruma Alanı.....	185
dd) Uzun Mesafeli Koruma Alanı	186
c) Yeraltı Suları İçin Koruma Esasları ve Koruma Alanları	187
2- İç Sularda Çalışan Gemi ve Araçlarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	187
VI. Su Tahsislerine İlişkin Düzenlemeler.....	188
VII. Denizlerle İlgili Tedbir ve Yasaklar	190
1- Denizlerin Gemiler Tarafından Kirlenmesinin Önlenmesine Ait Uluslararası Sözleşmedeki Düzenlemeler	190
2- Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesindeki Düzenlemeler	192
3- Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesindeki Düzenlemeler	194
4- Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine Karşı Tedbirler ve Müeyyideleri.....	196

a) Genel Olarak.....	196
b) Tedbirler.....	199
c) Zararların Belirlenmesi ve Tazmini.....	200
VIII- Kıyılarla İlgili Tedbir ve Yasaklar.....	201
1- Genel Olarak.....	201
2- Yapı ve Kazı Sınırlaması.....	204

BEŞİNCİ BÖLÜM

TOPRAĞIN KORUNMASINA İLİŞKİN TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak.....	211
II- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunundaki Düzenlemeler.....	212
1) Genel Olarak.....	212
2) Toprak Koruma Kurulları.....	215
3) Tarım Arazileri.....	216
a) Tarım Arazilerinin Sınıflandırılması.....	216
b) Miras Kalan Tarımsal Arazilerin ve Yeter Gelirli Tarımsal Arazilerin Devri.....	217
c) Tarım Arazilerinin Kullanımı.....	219
4) Denetim ve Yaptırımlar.....	221
III- Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara İlişkin Yönetmelik Düzenlemeleri.....	222
IV- Kum, Çakıl ve Benzeri Maddelere İlişkin Yönetmelik Düzenlemeleri.....	225
V- Madencilik Faaliyetleriyle Bozulan Arazilere İlişkin Yönetmelik Düzenlemeleri.....	226

ALTINCI BÖLÜM

HAYVANLAR, BİTKİLER VE GIDALARLA İLGİLİ TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak.....	231
II- Biyogüvenlik Kanunundaki Ortak Düzenlemeler.....	234
1- Genel Olarak.....	234
2- Tarım ve Orman Bakanlığı, Biyogüvenlik Kurulu ve Bilimsel Komitelerin Başlıca Görev ve Yetkileri.....	238
a) Tarım ve Orman Bakanlığının Başlıca Görev ve Yetkileri.....	238
b) Biyogüvenlik Kurulunun ve Bilimsel Komitelerin Başlıca Görev ve Yetkileri.....	239
3- Hukuki Sorumluluk.....	241
4- Cezalar.....	242
III- Hayvanlarla İlgili Özel Tedbir, Yasak ve Yaptırımlar.....	243
1- Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları İle İlgili Tedbir ve Yükümlülükler.....	243
2- Kara Avcılığına İlişkin Tedbir ve Yasaklar.....	244
a) Genel Olarak.....	244
b) Avcılık Belgesi ve Av Turizmi İle İlgili Esaslar.....	247
c) Müeyyideler ve Uygulanması.....	248
3- Su Ürünlerine İlişkin Tedbir ve Yasaklar.....	251
a) Genel Olarak.....	251
b) Su Ürünleri İstihsal Yerleriyle İlgili Düzenlemeler.....	253
c) Yasaklar ve Yaptırımlar.....	254
IV- Bitkilerle İlgili Özel Tedbir, Yasak ve Yaptırımlar.....	263
1- Genel Olarak.....	263
2- Bitki Koruma Ürünleriyle İlgili Tedbir, Yasak ve Yaptırımlar.....	264
V- Gıdalarla İlgili Özel Tedbir, Yasak ve Yaptırımlar.....	264

YEDİNCİ BÖLÜM
TEHLİKELİ MADDELERE İLİŞKİN TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	271
II- İlgili Başlıca Yönetmelik ve Uluslararası Sözleşme Düzenlemeleri.....	271
1- Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi ve Kısıtlanması	271
2- Maddelerin ve Karışımların Etiketlenmesi ve Ambalajlanması	273
3- Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Düzenlemeler.....	275
a) Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Uluslararası Sözleşmeler	275
b) Kalıcı Organik Kirleticiler Hakkında Yönetmelikteki Düzenlemeler	276
4- Tehlikeli Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınması.....	277
5- Tehlikeli Maddelerin Demiryoluyla Taşınması.....	278
6- Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması	281
a) Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Uluslararası Taşımacılığın İlişkin Avrupa Anlaşmasındaki Düzenlemeler	281
b) Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelikteki Düzenlemeler	281

SEKİZİNCİ BÖLÜM
ATIKLARA İLİŞKİN TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	287
II- Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolü	288
III- Atık Yönetimi Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	290
1. Genel Olarak	290
2. Belediyelerin Görev ve Sorumlulukları	293
3. Atık Üreticilerinin ve Atık Sahibinin Yükümlülükleri	294
IV- Sıfır Atık Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	295
1. Genel Olarak	295
2. Mahalli İdarelerin Görev, Yetki ve Yükümlülükleri	297
3. Sıfır Atık Yönetim Sistemi Kurallarının Başlıca Yükümlülükleri	297
4. Sıfır Atık Yönetim Sistemine İlişkin Esaslar.....	298
5. Sıfır Atık Belgesine İlişkin Esaslar.....	299
V- Çevre Etiketi Yönetmeliğindeki Düzenlemeler.....	300
VI. Araçlardan Kaynaklanan Atıklarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	301
1. Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelikteki Düzenlemeler.....	301
2. Ömrünü Tamamlamış Lastiklerle İlgili Tedbir, Yasak ve Yükümlülükler.....	302
a) Genel Olarak.....	302
b) Başlıca Yükümlülükler	304
3. Benzin ve Motorin Türlerinin Çevresel Etkilerine Dair Yönetmelikteki Düzenlemeler.....	305
VII. Tıbbi Atıklarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	306
1. Genel Olarak	306
2. Başlıca Yükümlülükler	308
3. Tıbbi Atıkların İşlenmesi ve Yakılması	310
VIII. Ambalaj Atıklarıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar.....	310
1. Genel Olarak	310
2. Başlıca Yükümlülükler.....	312
3. Ambalaj Atıklarının Toplanması, Ayrılması ve Geri Dönüştürülmesi.....	314
IX. Atık Yağlarla İlgili Tedbir ve Yasaklar.....	316
X. Bitkisel Atık Yağlarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	318
1. Genel Olarak	318

2. Başlıca Yükümlülükler	319
XI. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	320
XII. Atık Pil ve Akümülatörlerle İlgili Tedbir ve Yasaklar	321
1. Genel Olarak	321
2. Başlıca Yükümlülükler	323
XIII. Radyoaktif Atıklarla İlgili Tedbir ve Yasaklar	323
1. Radyoaktif Atık Yönetimi Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	323
2. Radyoaktif Madde Kullanımından Oluşan Atıklarla İlgili Tedbir ve Yükümlülükler	326
XIV. Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar	329
1. Genel Olarak	329
2. Başlıca Yükümlülükler	332
3. Hafriyat Toprağı ve İnşaat veya Yıkıntı Atıklarının Geri Kazanılması	332

DOKUZUNCU BÖLÜM İKLİM VE HAVA İLE İLGİLİ TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	337
II- Ozon Tabakasının Korunmasına İlişkin Sözleşme ve Yönetmelikteki Düzenlemeler	338
1- Ozon Tabakasının Korunmasına Dair Viyana Sözleşmesindeki Düzenlemeler	338
2- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere İlişkin Yönetmelikteki Düzenlemeler	338
III- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine İlişkin Kyoto Protokolündeki Düzenlemeler	340
IV- Hava Kalitesiyle İlgili Olarak Çevre Kanununda Öngörülen Tedbir ve Yasaklar	342
V- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliğinde Öngörülen Tedbir ve Yasaklar	343
VI- Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliğinde Öngörülen Tedbir ve Yasaklar	344
1- Genel Olarak	344
2- Denetim ve Yaptırımlar	346
VII- Isınmadan Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	347
VIII- Benzin ve Naftanın Depolanması ve Dağıtılmasından Kaynaklanan Uçucu Organik Bileşik Emisyonlarının Kontrolü Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	349
IX- Sera Gazı Emisyonlarıyla İlgili Tedbir ve Yükümlülükler	351
1- Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelikteki Düzenlemeler	351
2- Florlu Sera Gazlarına İlişkin Yönetmelikteki Düzenlemeler	351
X- Kokuya İlişkin Tedbir ve Yasaklar	353

ONUNCU BÖLÜM RADYASYONA İLİŞKİN TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	359
II- Radyasyon Güvenliğiyle İlgili Yönetmelik Düzenlemeleri	359
III- İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyonun Olumsuz Etkilerine Karşı Tedbirler	363
IV- Baz İstasyonlarıyla İlgili Yargı Kararları	364

ONBİRİNCİ BÖLÜM GÜRÜLTÜYE İLİŞKİN TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	375
II- Binaların Gürültüye Karşı Korunması	379
III- İşyerleri, Eğlence Yerleri ve Ulaşım İlgili Tedbirler	381
IV- Çevresel Titreşimle İlgili Tedbirler	384

V- Gürültüye Hassas Kullanımların Bulunduğu Alanlarla İlgili Tedbirler.....	384
VI- Planlama Aşamasında Uygulanacak Esaslar.....	386
VII- Stratejik Gürültü Haritaları ve Eylem Planlarıyla İlgili Esaslar.....	387
VIII- Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Denetimi.....	388

BEŞİNCİ KISIM
ÇEVRE SORUNLARINA YOLAÇABİLEN İŞLETMELERE ÖZGÜ TEDBİR VE YASAKLAR
BİRİNCİ BÖLÜM
ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

I- Genel Olarak.....	397
II- Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğindeki Düzenlemeler.....	399
1- Genel Olarak.....	399
2- Stratejik Çevresel Değerlendirme Raporu Hazırlama Yükümlülüğü.....	400
3- Kapsam Belirleme.....	401
4- İstişare Toplantısı.....	402
5- Stratejik Çevresel Değerlendirme Raporunun Hazırlanması ve Onaylanması.....	403
6- İzleme Programı.....	404
III- Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğindeki Düzenlemeler.....	405
1- Genel Olarak.....	405
2- Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun Hazırlanması ve Değerlendirilmesi.....	412
a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Sürecinin Başlatılması.....	412
b) Halkın Katılımı Toplantısı.....	414
c) Format Belirlenmesi.....	415
ç) Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunun Bakanlığa Sunulması ve Duyurulması.....	415
d) Komisyonun Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu İncelemesi.....	416
e) Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumsuz Kararı.....	417
3- Seçme, Eleme Kriterlerinin Uygulanması.....	418
4- İzleme ve Kontrol.....	420
IV- Çevresel Etki Değerlendirmesiyle İlgili Yargı Kararları.....	420

İKİNCİ BÖLÜM
İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATI.....429

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇEVREYE OLUMSUZ ETKİLERİ OLABİLECEK KAZALARA KARŞI
TEDBİR VE YASAKLAR

I- Genel Olarak.....	437
II- Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelikteki Düzenlemeler.....	437
1- Genel Olarak.....	437
2- İşletmecinin Yükümlülükleri.....	440
a) Genel Yükümlülükler.....	440
b) Güvenlik Raporu Hazırlama Yükümlülüğü.....	441
c) Acil Durum Planı Hazırlama Yükümlülüğü.....	442

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
PETROL İŞLEMLERİYLE İLGİLİ TEDBİR, YÜKÜMLÜLÜK VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	445
II- Yasak ve Yükümlülükler	446
III- İdari Para Cezaları ve İdari Tedbirler	446
1- İdari Para Cezaları	446
2- İdari Tedbirler.....	447

BEŞİNCİ BÖLÜM
MADENCİLİK FAALİYETLERİYLE İLGİLİ TEDBİR, YÜKÜMLÜLÜK VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	451
II- Maden Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	455
III- Maden Bölgelerine ve Ruhsatların Taşınmasına İlişkin Yönetmelikteki Düzenlemeler	461
IV- Maden Atıklarıyla İlgili Tedbir ve Yasaklar	463
1- Genel Olarak.....	463
2- İşletmecilerin Uymaları Gereken Esaslar	464

ALTINCI BÖLÜM
ENERJİ İLE İLGİLİ TEDBİR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

I- Enerji Verimliliği Kanunundaki Düzenlemeler	471
II- Yenilebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanundaki Düzenlemeler.....	473

YEDİNCİ BÖLÜM
NÜKLEER YAKIT ÇEVİRİMİ TESİSLERİNİN GÜVENLİĞİYLE İLGİLİ ESASLAR

I- Genel Olarak	479
II- İşletme Özellikleri ve Radyasyondan Korunma	481

SEKİZİNCİ BÖLÜM
SANAYİ TESİSLERİYLE İLGİLİ TEDBİR, YÜKÜMLÜLÜK VE YASAKLAR

I- Genel Olarak	485
II- Organize Sanayi Bölgeleriyle İlgili Tedbir, Yükümlülük ve Yasaklar	488
III- Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliğindeki Düzenlemeler	493

DOKUZUNCU BÖLÜM
TURİZM TESİSLERİYLE İLGİLİ TEDBİR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

I- Genel Olarak	499
II- Alınması Gerekli Tedbirler.....	499

ONUNCU BÖLÜM
İŞLETME VE YERLEŞİM BİRİMLERİNİN ATIK VE ARTIKLARININ ALICI
ORTAMA VERİLMESİYLE İLGİLİ TEDBİR VE YÜKÜMLÜLÜKLER

I- Genel Olarak	503
II- Atıkların Düzenli Depolanmasına İlişkin Düzenlemeler.....	505
1- Genel Olarak.....	505
2- İşletmecilerin Yükümlülükleri.....	508
III- Atık Yakma Tesislerine İlişkin Düzenlemeler.....	509
IV- Yerleşim Yerleri Atıksularının Arıtımına İlişkin Düzenlemeler.....	511

ONBİRİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE SORUNLARINA YOLAÇABİLEN İŞLETMELERİN
ÇEVRE YÖNETİMİ HİZMETLERİ

I- Genel Olarak	517
II- Yükümlülükler.....	518

ONİKİNCİ BÖLÜM
ÇEVRE SORUNLARINA YOLAÇABİLEN İŞLETMELERİN DENETİMİ

I- Genel Olarak	523
II- Denetime Tabi Tesis veya Faaliyetler İle İlgili Yükümlülükler Konusundaki Yönetmelik Düzenlemeleri.....	525
III- Denetimlerin Planlanması, Yapılışı ve Yaptırımlar	526
1- Denetimlerin Planlanması.....	526
2- Denetimlerin Yapılışı.....	526
3- Yaptırımlar	527

ALTINCI KISIM
ÇEVREYLE İLGİLİ İDARİ VE ADLİ CEZALAR VE HUKUKİ SORUMLULUK
BİRİNCİ BÖLÜM
ÇEVREYLE İLGİLİ İDARİ CEZALAR

I- Kabahatler Kanunundaki Düzenlemeler.....	533
1- Genel Olarak.....	533
2- Çevreyle İlgili Kabahatler	534
II- Çevre Kanununda Öngörülen İdari Cezalar ve Uygulanması.....	536
1- İdari Cezalar	536
2- İdari Cezaların Uygulanması.....	541

İKİNCİ BÖLÜM
ADLİ CEZALAR

I- Genel Olarak	545
II- Çevreye Karşı Suçlar.....	546
1- Çevrenin Kirlenmesi	546
a) Genel Olarak.....	546
b) Çevrenin kirlenmesiyle İlgili Yargıtay Kararları.....	548

2- Atık ve Artıkların İzinsiz Olarak Ülkeye Sokulması	556
3- Gürültüye Neden Olma.....	556
4- İmar Kirliliğine Neden Olma	558
III- Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar Bölümündeki Çevreyle İlgili Düzenlemeler.....	559
IV- Çevreyle İlgili Genel Tehlike Suçları ve Uygulanacak Cezalar	560

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÇEVREYLE İLGİLİ HUKUKİ SORUMLULUK

I- Çevre Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk.....	565
II- Medeni Hukuka Göre Çevreyle İlgili Sorumluluk	568
KAYNAKÇA	571